

**MI JÁR
A GYEREKEM
FEJÉBEN?**

MI JÁR A GYEREKEM FEJÉBEN?

GYAKORLATI GYERMEKPSZICHOLÓGIA
MAI SZÜLŐKNEK

TANITH CAREY

DR. ANGHARAD RUDKIN
KLINIKAI SZAKPSZICHOLÓGUS

A fordítás alapja:

What's My Child Thinking? Practical Child Psychology for Modern Parents

Copyright © 2019 Dorling Kindersley Limited
A Penguin Random House Company

Szöveg © Tanith Carey, 2019
Illusztrációk © Mikyung Lee, 2019
Fordította © Dufka Hajnalka, Till Katalin, 2019
Szerkesztette Fejér Tamara

HVG Könyvek, Budapest, 2019
Kiadóvezető Budaházy Árpád
Felelős szerkesztő Káli Diána
www.hvgkonyvek.hu

ISBN 978-963-304-774-3

Minden jog fenntartva.

Jelen könyvet vagy annak részleteit tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeszeti úton vagy más módon – a kiadó engedélye nélkül közölni.

Kiadja a HVG Könyvek Kiadó Zrt., az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
Felelős kiadó Szauer Péter

Nyomdai előkészítés Molnár Zsuzsa

Nyomás TBB, Szlovákia

A WORLD OF IDEAS:
SEE ALL THERE IS TO KNOW
www.dk.com

Tartalom

Előszó	8
Bevezetés	10

1 HOGYAN AKARJUK NEVELNI GYEREKÜNKET?

Saját gyerekkori élményeink	14
Milyen az értékrendünk?	16
Legyen a gyerekünk a középpontban!	18
Az „elég jó” szülő	20

2 HOGYAN FEJLŐDIK GYEREKÜNKEK?

Hogyan tanulnak a gyerekek?	24
Gyermekünk agya	26
Mérföldkövek: 2–3 éves kor	28
Mérföldkövek: 4–5 éves kor	30
Mérföldkövek: 6–7 éves kor	32

3 2–3 ÉVES KOR

Ez az enyém!	36
Én, egyedül!	38
Nem, nem, nem!	40
Pfuj, brokkoli!	42
Túlélőtípek szülőknek Étteremben	44
A kéket! Nem, a sárgát! Nem, a kéket!	46
Apa, oda ül!	48
Nem kell kabát!	50
Anya, ne menj el!	52
Túlélőtípek szülőknek Verekedés, harapás	54
Kérem a telefonodat!	56
Csak még egy utolsót!	58
Őt nem szeretem!	60
Túlélőtípek szülőknek Félénkség	62
Játsszuk azt, hogy...!	64
De én most akarom!	66
Még nem vagyok kész	68
Légyszi, légyszi, légyszi!	70
Anya nem jó, apát akarom!	72
Túlélőtípek szülőknek Altatási nehézségek....	74
Ezt a mesét akarom!	76
Milyen érdekes bot!	78
Ez hogy működik?	80
Egyet nekem, egyet anyának	82
Túlélőtípek szülőknek Szánjunk időt a minőségi együttlétre!	84
Mikor lesz holnap?	86

4

4-5 ÉVES KOR

Ölelj meg!	90	Túlélőtípek szülőknek A beteg gyerek	136
Nézd, mit csináltam!	92	Azt mondják, bőgőmasina vagyok!	138
A cumimat akarom!	94	Roszzat álmodtam!	140
Szomorú vagy, anya?	96	Nem én voltam!	142
Mindjárt felrobbanok!	98	Bepisiltem	144
De én akkor is...	100	Annyira idegesítő!	146
Ez olyan vicces!	102	Nem akarok rendet rakni	148
Zsiráf úr is ideülhet?	104	Így kell csinálnod!	150
Túlélőtípek szülőknek Költözés	106	Te nem jöhetsz a bulimra!	152
Imádok veled lenni	108	Túlélőtípek szülőknek Szülinapi bulik	154
Miért kék az ég?	110	Nem akarok!	156
De én nem is hallottalak	112	Bepisiltem alvás közben	158
Kiskoromban egyszer...	114	A rossz emberek bántani fognak minket?	160
Feladom, nem megy	116	Olyan jó érzés	162
Félek a sötétben	118	Ügyes voltam?	164
Megmondalak!	120	Te is meg fogsz halni?	166
Túlélőtípek szülőknek Utazás autóval	122	De megígérted	168
Őt jobban szereted!	124	Túlélőtípek szülőknek Szétköltözés	
Nincs meg a mackóm	126	és válás	170
Te sosem érsz rá	128	Azt akarom, hogy tökéletes legyen	172
Utálom a nővéremet!	130	A falra rajzolni tilos	174
Szomorú vagyok	132		
Én nem is akartam kistesót!	134		

5

6-7 ÉVES KOR

Mondani akarok valamit	178
Ez nem igazság!	180
Nem tudom megcsinálni!	182
Utállak!	184
De anya megengedte!	186
Túlélőtipppek szülőknek A jólneveltség	188
Senki sem szeret!	190
Gonoszkodnak velem	192
Másik családot akarok	194
Nem akarok iskolába menni	196
Ő a legjobb barátom	198
Túlélőtipppek szülőknek Iskolai stressz	200
Unalmas a házi	202
Én vagyok a legjobb	204
Ez olyan ciki	206
De minden barátomnak van!	208
Olyan béna vagyok	210
Túlélőtipppek szülőknek Pénzügyek	212
Ne veszekedjete!	214
De nem vagyok álmos!	216
Unatkozom	218
Nem vagyok olyan jó, mint a többiek	220
Barátom van	222
Nem játszom többet!	224

Túlélőtipppek szülőknek A digitális világ	226
Honnan jönnek a kisbabák?	228
Miért kell zenét tanulnom?	230
Ki az az ismeretlen?	232
Ez az én naplóm – ne nyúlj hozzá!	234
Miért kell dolgozni menned?	236
Sose engedtek meg semmit!	238
Telefont szeretnék!	240
Csúnya vagyok	242
Túlélőtipppek szülőknek Iskolán kívüli tevékenységek	244
Bibliográfia	246
Tárgymutató	250
Köszönetnyilvánítás	256

Előszó

Szülőként gyakran vágyunk arra, bárcsak varázsütésre felsejlene előttünk a „helyes” út. Ha a gyerekünk nem hajlandó kabátot felvenni vagy próbálja húzni a lefekvést, önkéntelenül is a „megfelelő” szavakat keressük, hogy hogyan reagáljunk, és reménykedünk, majd csak beletrafálunk a működő stratégiába.

Könyvünk célja az, hogy bepillantást engedjen abba, mi is zajlik éppen gyermekünk fejében az ilyen pillanatokban, így segítsen rájönni, mit tehetünk. A gyermekpszichológia és az idegtudomány kiemelkedő kutatásai segítségével ismét egy gyermek szemén keresztül szemlélhetjük a világot – és így feltárul előttünk, mennyire más is az ő nézőpontja.

Ez a megközelítés azért is különleges, mert a gyerekneveléssel foglalkozó könyvek többsége egyetlen nézőpontból, a hatalmuk révén a gyerekek viselkedését szabályozó felnőttekből közelíti meg a közöttük zajló interakciókat. Pedig a gyereknevelés mindig is kétirányú folyamat volt, és nagyon fontos, hogy befelé is figyeljünk. Mindannyiunk elméjében folyik egy belső monológ arról, hogyan „kellene” nevelnünk a gyerekünket. Ha nem figyelünk oda rá, talán nem is vesszük észre, mennyi káros hiedelmet és előfeltevést cipelünk magunkkal, amelyek gátolják a gyermekünkhöz való kapcsolódást. Miközben minden erőnkkel azon vagyunk, hogy a legjobbat hozzuk ki magunkból, talán észre sem vesszük, hogy amit a „fegyelmezés” érdekében mondunk, azzal csak még jobban kiborítjuk önuralmát veszített csemeténket. Ez az első, gyereknevelést segítő könyv, amelyben egymás mellett olvashatjuk, mit gondol a szülő és mit a gyerek, és több mint száz, a való életből vett helyzetben segít eligazodni.

A 2 és 7 éves kor közötti időszak meghatározó. „Adj nekem egy hétévesnél kisebb gyermeket, és megmondom, milyen felnőtt lesz belőle” – a jezsuitáknak tulajdonított mondásnak tudományos alapja is van: az agy hétéves korra eléri majdani tömegének 90%-át, a gyerekünk agyában kialakuló kapcsolatokat tehát jórészt a születésétől hétéves koráig megtapasztalt élmények és a gondoskodás minősége határozzák meg.

A szülők mai generációja hihetetlenül szerencsés, mert az ideg-tudománynak, az agyi képalkotó eljárásoknak és sokévnnyi fejlődés-lélektani kutatásnak köszönhetően minden eddiginél többet tudunk a gyerekeinkről. Jómagam, a gyerekneveléssel foglalkozó író és dr. Angharad Rudkin, elismert klinikai gyermek-szakpszichológus (kettőnknek összesen öt gyereke van) arra vállalkoztunk, hogy fogyaszthatóvá tesszük ezeknek a – szülők számára nehezen és csak részben hozzáférhető – kutatási eredményeknek a legjavát.

Könyvünk egyedülálló módon számtalan, a való életből vett helyzetbe nyújt teljes körű betekintést, és fontos kutatási eredményeket hív segítségül. Természetesen egyetlen könyv sem ad választ minden lehetséges helyzetre. Ám úgy gondoljuk, hogy az itt kapott útmutatás mindenkinek segít javítani a gyerekével való kommunikáció minőségén.

Szülőként mindannyian éreztük már úgy, hogy egyik veszekedésből vagy vitából a másikba sodródunk. Tekintsünk úgy erre a könyvre, mint egy fordítási segédletre, amely által könnyebben megérthetjük, mit próbál elmondani a gyerekünk ezekben a nehéz pillanatokban, így magabiztosabban tudunk majd reagálni! Jobban megértjük majd őt, ezáltal átalakul a vele való kapcsolatunk: mindketten megőrizhetjük a nyugalmunkat, és sokkal szorosabb kötődés alakulhat ki közöttünk.

TANITH CAREY

Bevezetés

A *Mi jár a gyerekem fejében?* segítségével új módon tekinthetünk a világra: a gyerekünk szemszögéből – miközben a szülő nézőpontját is figyelembe vesszük. Kialakításának köszönhetően gyorsan és pontosan értelmezhetjük gyerekünk viselkedését.

A gyereknevelés során mindig lesznek ütközési pontok. Célunk, hogy a könyv átgondolt tagolásának köszönhetően a kritikus pillanatokban könnyen elérhetőek legyenek az idegtudomány és a gyermekpszichológia leginkább idevágó eredményei, valamint a bevált szülői módszerek. Az instant tanácsok nem mindig elegendők, egyes szituációk kezeléséhez hosszabb távú megoldások szükségesek. Ezekhez is kapunk tippet minden szituáció végén.

Igazodjunk a fejlődési szakaszokhoz!

A könyv a 2–7 éves korú gyerekekről szól – ezekben a meghatározó években kezdik el felfedezni tágabb környezetüket, ez a nyelvelsajátítás, a barátkozás és az önállóság kialakulásának időszaka.

Hogy bármely életkorban ráhangolódhassunk gyerekünk legbelsőbb gondolataira, a fejezetek három korcsoport szerint következnek:

● 2–3 éves kor

● 4–5 éves kor

● 6–7 éves kor

Így illeszkednek a kulcsfontosságú fejlődési szakaszokhoz. Ahogyan a felülés, felállás, majd a járás is egymás után jött, az agy fejlődési szakaszai (számunkra láthatatlan módon) szintén meghatározott sorrendben követik egymást. Ugyanakkor minden gyerek fejlődése egyéni. Vagyis ezek a fejlődési szakaszok hasonlóan követik egymást, de minden gyerek a saját tempójában halad át rajtuk.

Modern megközelítés

A lányok és a fiúk agya és gondolkodása 2 és 7 éves koruk között nagyjából egyformán fejlődik. Mivel a nemi szerepek nem olyan merevek és a gyerekek nevelése nem elsősorban az anya feladatának számít többé, apák és anyák egyaránt jól alkalmazhatják az itt leírt szituációkat. A könyvben ugyan anyákról és apákról esik szó, de hasznosnak találhatják mások is, akik jobban meg akarják érteni a gyerekeket, legyenek nagyszülők, tanítók, óvónők vagy kisgyermekgondozók.

Pszichológiai alapok

A könyvben több mint száz mindennapi helyzetet tekintünk át. Formátumának köszönhetően gyorsan utánanézhethetünk, mi lehet a magyarázat arra, amit gyerekünk éppen mond, gondol, közben pedig a szülő helyzetére és lehetséges érzéseire is kitérünk.

Nem csak a gyerekeink bombáznak bennünket nap mint nap kérdésekkel. Szülőként mi magunk is ezernyi kérdésre szeretnénk gyakran választ kapni: Engedjek a nyafogásnak? Minden képernyő előtt töltött idő rossz neki? Miért nem csinálja azt, amit kérek tőle? Ezekre és még számos más kérdésre is válaszolunk a könyvben.

A szituációk felépítésének köszönhetően gyorsan megtalálhatjuk az információt, amelyre szükségünk van, akármilyen helyzetbe kerültünk is. Ha alkalmazzuk a bevált megoldásokat, egyre jobban megismerjük saját gyerekünket, a fejlődési szakaszokat, és egyre többet tudunk meg arról, hogy hasonló helyzetekben hogyan

**A KISGYERMEK SZÁMÁRA A SZÜLEI JELENTIK AZ EGÉSZ VILÁGOT.
NEM MINDEGY, HOGY A SZÜLŐK HOGYAN VISELKEDNEK
VELE – EZ UGYANIS JELENTŐSEN BEFOLYÁSOLJA A GYEREK SAJÁT
MAGÁVAL KAPCSOLATOS ÉRZÉSEIT.**

viselkedjünk, ettől pedig magabiztosabbak leszünk. Esetenként egyes viselkedésfajták, például a hiszti és a testvérek közötti veszekedés mögött meghúzódó okok kissé eltérőek lehetnek, és két megoldás közül van, amelyik jobban beválk. Ezért folyamatábrák segítenek beazonosítani a különbségeket, és a legjobb válasz megtalálásához két lehetőséget kínálnak.

A könyvben előjönnek a leggyakoribb gyereknevelési kérdések – például az éttermi viselkedés, az altatás és az autótutak során felmerülő gondok – és az ezekhez kapcsolódó bevált, gyorsan használható és könnyen érthető technikák az egyes korcsoportokhoz alkalmazható konkrét tanácsokkal.

Jobb kapcsolat a gyerekünkkel

Ha megértjük gyerekünk viselkedését, remélhetőleg jobban kezeljük majd a gyereknevelés legellentmondásosabb pillanatait, és így szilárdabb kapcsolatot tudunk kialakítani vele most és a következő években is.

1. FEJEZET

Hogyan akarjuk
nevelni
gyerekeinket?

Saját gyerekkori élményeink

Mindannyian különböző tapasztalatokkal érkezünk a gyereknevelés feladatához, a kiindulópont ugyanis saját gyerekkorunk. Vagy ugyanúgy nevelünk, ahogyan a mi szüleink tették, ha úgy érezzük, az a módszer működött, vagy azt törekszünk megvalósítani, ahogyan szeretettük volna, ha minket nevelnek.

Saját nevelési stílusunk megértéséhez használjuk az alábbi szempontokat: segítségükkel megfogalmazhatjuk az érzéseinket saját gyerekkorunkkal kapcsolatban. Kérjük meg a párunkat is, hogy töltsse ki a tesztet! Beszéljük meg a válaszokat, vagy írjuk le gondolatainkat, és utána tekintsük át együtt őket. Ne lepődjünk meg, ha erőteljes érzések kerülnek felszínre! A kapott információk segítségével határozzuk meg erősségeinket és gyenge pontjainkat, és találjuk ki, hogyan tudunk gyerekünk érdekében a legjobban, csapatként együttműködni!

K | Konfliktus esetén a szüleim:

- veszekedtek előttem;
- soha nem vitatkoztak előttem;
- célozgattak, jellemző volt a szarkazmus és a duzzogás;
- időnként vitatkoztak előttem, majd kibékültek.

K | Ha fegyelmezésről volt szó, a szüleim:

- szigorúak voltak és megkövetelték a fegyelmet;
- lazák voltak;
- szeretetteljesen kijelölték a határokat.

K | Az iskolai teljesítményem- mel kapcsolatban a szüleim:

- nem szóltak bele, hogy tanuljak;
- elfogadták, ahogy teljesítek;
- nyomást gyakoroltak, hogy jobban teljesítsek.

K | A lefekvés idejét:

- kőbe vésték;
- rugalmasan kezelték.

K | Gyerekként úgy éreztem:

- a szüleim kivételeztek valamelyikünkkel;
- a testvéreimet és engem ugyanúgy kezeltek.

K | Együtt töltött idő:

- a családi programok fontosak voltak;
- a családtagok ritkán töltöttek együtt időt.

K | Ami az érzelmek kifejezését illeti:

- megengedték, hogy kifejezzem negatív érzéseimet;
- csak a pozitív érzéseim kifejezését támogatták;
- a szüleimet nem érdekelte, mit érzek.

K | Az anyagi javakkal kapcsolatban:

- megkaptam, amit akartam;
- csak azt kaptam meg, amire szükségem volt;
- úgy éreztem, soha semmit nem kapok.

K | Ami a gyengédséget illeti:

- gyakoriak voltak az ölelések;
- csak akkor öleltek meg, amikor szükségem volt rá;
- a szüleim nem sokszor szeretgettek meg.

A kooperatív megközelítés

Mindehhez még adjuk hozzá, hogy nem csak a saját vágyaink számítanak. Ha van társunk a gyereknevelésben, akkor ő másfajta élményekkel érkezik a helyzetbe – és másfajta szempontokat helyez előtérbe. Mindegy, hogy a párunkkal, a korábbi párunkkal vagy épp a családuink egy másik tagjával osztjuk meg a gyereknevelés feladatát, addig talán nem is tűnik fel, mennyire másképp állunk hozzá, amíg nem beszélünk róla.

Ha megértjük egymás gyereknevelési elvekkkel és elvárásokkal kapcsolatos nézeteit, akkor kevésbé fogjuk hibáztatni egymást, és a félreértések száma is csökken. Ráadásul könnyebb lesz kijelölni és következetesen betartani a határokat a gyerekünk számára.

Egyedülálló szülőként

Amennyiben egyedül neveljük gyerekünket, akkor magunk dönthetjük el, milyen elveket követünk. Ekkor is érdemes időről időre egy bizalmas barátunk vagy családtagunk véleményét kikérni egy-egy problémás helyzet kapcsán.